

Transkribering: BAKOM BOKHYLLAN Podd #14 – Vad ska du plugga i höst?

-Bakom bokhyllan.

Anslag, blandade röster:

- Jag ska söka juristprogrammet. Jag vill bli åklagare eller försvarsadvokat.

- Varför är ni här?

- För att vi inte vet vad vill plugga.

- Någon slags förvirrad jakt på vägledning.

- Nu måste jag bli något och alla mina kompisar liksom, vad ska jag göra med mitt liv liksom.

- Jag förkovra mig liksom i syftet att få vara med på något sätt att förändra världen. Hur liksom naivt det än är att se på saken på det sättet.

- Vad har jag för intresse, vad har jag för styrkor, vad är jag mindre bra på? Sen är det självklart bra att ha lite koll på arbetsmarknaden. Så att både hjärna och hjärta i dina val.

- Och så tänker jag bara så här åh min framtid vad ska jag göra, tänk om jag gör fel även fast det liksom inte kan gå fel.

Pgm-ledare:

Nu är väl ändå äntligen våren här. Med våren i antågande börjar man genast att tänka på hösten. För när det här avsnittet släpps är det exakt två veckor kvar tills ansökningen stänger till höstterminen. När ett nytt läsår på universitetet börjar.

I det här 14:e avsnittet av Universitetsbibliotekets podd Bakom bokhyllan ska vi träffa några av alla de personer som ska söka till universitetet för allra första gången. Och så ska vi prata med en student som läser på masternivå, om hans krokiga väg dit. Vi ska också hinna med att prata med proffs på studievägledning men allra först ska vi träffa Elsa Lenz Adolfsson.

Elsa Lenz Adolfsson:

Kemi såg jag direkt men då är det ju matematik och sådant inne i det och det är jag inte så duktig på.

Tänkte kolla på teatervetenskap, 34. Där. Jag kollade på det men det erbjuder ju inga jobb inom skådespeleri, men det är ju kultur liksom. Och det är alltid bra att ha.

Pgm-ledare:

Elsa tog studenten i föl och vill gärna plugga vidare. Men har inte riktigt kommit på vad än. När hon bläddrar i Stockholms universitets utbildningskatalog inser hon att det är mycket hon tycker verkar spännande. Kanske för mycket.

Elsa Lenz Adolfsson:

Lärare, det är också intressant. Det har jag funderat på men jag har ju vickat på en skola i två dagar. Det gick dåligt. Förskolelärare har jag funderat på också. Jag har lite halvt bakteriefobi så att, alltså jag är jätteintresserad av typ såhär hav, väder, rymden, det skulle vara så coolt. De estetiska ämnenas didaktik. Aha. Det här kanske skulle vara något för mig.

Kandidatprogrammet är utformat för att skapa goda ledare inom verksamheter för barn och ungas kulturutövande på fritiden, exempelvis kulturskola och studieförbund. Ja, varför inte.

Alltså jag vet inte riktigt vad jag vill plugga vidare men jag vet att jag vill plugga vidare till något. För att jag känner så här, om jag ska göra någonting så vill jag göra någonting som jag verkligen vill göra. Det känns så längesen som jag var i skolan. Även fast det var ett halvår sedan, typ. Men det känns som att, jag vet inte. Läskigt, obehagligt.

Du verkar ändå ha många intressen. Det verkar inte vara en bristvara i alla fall.

Nej, men det är också det som är problemet. Jag är intresserad av så mycket så att det blir svårt att välja en sak. Jag är inte heller så super duper mega intresserad av något.

Har du några vad ska man säga ämnen eller områden som du känner lite extra dragen till?

Alltså jag pluggade teater på gymnasiet och det skulle vara jättekul att bli skådespelerska eller någonting sådant och kanske plugga någonting mer inom teater då. Men jag tror att det blir liksom för mycket för mig. Alltså den pressen, typ. Alltså som skådespelare karriären har. Sedan så jag har alltid tyckt att religion är superintressant, så det har jag funderat på och typ så här kriminologi eller något sådant. För jag tycker så här, ja mysterier och så här. Jag älskar serier ungefär med detektiver som ska lösa brott. Det skulle vara jättecoolt. Och sen lite andra grejer typ, att jag tycker kemi är jättecoolt. Sen också psykologi och det kanske kriminologi, psykologi det är väl det enda som är lite närmare varandra.

Det låter som en bra combo att ha tänkte jag som en liten unik examen.

Jo, men det är ju sant.

Pgm-ledare:

Höstterminen är den termin som flest studenter påbörjar en kurs eller ett program. Vad gäller de som pluggar på universitet eller högskola för allra första gången har under de senaste åren handlat om närmare 70 000 helt gröna förstagsstudenter varje hösttermin.

Inför ansökningarna varje hösttermin arrangerar Stockholms universitet under våren Öppet hus för dem som vill veta mer om universitetets utbildningar. Där kan besökarna bekanta sig med institutioner och ämnen. Dels via en mäsas och dels genom prova-på-föreläsningar.

Vi fick en pratstund med några besökare från olika gymnasier som alla ska söka till universitetet i höst.

Enkät, blandade röster:

Jag heter Frida och jag går på Kungsholmens gymnasium och ska välja universitet till hösten. *Idag är du här på öppet hus på SU, har du någon aning om vad du har för framtid? Vad ska du söka till?*

Ekonomi, men riktigt vilken typ av ekonomi om det blir nationalekonomi eller företagsekonomi vet jag inte.

Kommer du att söka till ett program, ekonomiprogram, eller kommer du söka enstaka kurser inom de olika områdena?

Program. Får bättre sammanhållning då med samma människor.

Har du fått reda på någonting då?

Ja. Jag var på den här föreläsningen precis hur det var att vara student här på Stockholm och det var väldigt lärorikt.

Blev du peppad?

Ja, det blev jag. Lite nervös på antagningen och så där, men de kändes rätt så lugnande.

Vem är du?

Hej, mitt namn är Madeleine. Jag är 18 år gammal och ska välja universitet till hösten.

Du går sista året på gymnasiet då? Ja. Vad vill du söka dig till i höst?

Jag ska söka juristprogrammet.

Enbart det?

Ja.

Varför?

Det är någonting som jag tycker är väldigt intressant och något som jag velat sedan jag var väldigt liten.

Vill du bli advokat eller vill du bli jurist eller vill du bli domare?

Jag vill bli åklagare eller försvarsadvokat.

Miriam.

Vi är just nu på öppet hus på Stockholms universitet. Varför är ni här?

För att jag inte vet vad jag vill plugga. Någon slags förvirrad jakt på vägledning. *Vad gör ni just nu idag, pluggar ni på gymnasiet?*

Ja. Jag går sista året på Södra Latin.

Vilken linje?

Natur.

Så hur går tankarna då när ni är här på ett ungefär, har ni någon inriktning vad ni tänker att ni vill börja plugga?

Jag tänker plugga språk i något år kanske och sen se om det är någonting jag vill göra eller

sen kanske jag få återvända till naturvetenskapen. Kolla om det är någonting.

Och du?

Jag har också funderat lite på att läsa språk för det har jag tyckt vart ganska kul men jag vet inte. Jag är den helt förvirrade typen. Jag vet inte om jag vill läsa en liksom hel utbildning som jag vill hoppa eller om jag vill läsa en kurs. Jag har faktiskt ingen aning än.

Ni är i alla fall helt säkra på att ni vill plugga direkt efter gymnasiet båda två?

Ja. Ja.

Ingen skoltrötthet här alltså eller?

Jo, men man måste ta vara på motivationen ändå medan den finns.

Pgm-ledare:

Ja, ibland kan man behöva lite vägledning för att komma vidare i tankarna kring hur man ska välja sin utbildning. Någon som är expert på att vägleda studenter, både blivande och nuvarande, är Aisha Ösgen som jobbar som studie- och karriärvägledare i studenthuset på universitetet.

Nu är det snart dags att söka till höstterminen. Det är många som står i valet och kvalet om vad de ska söka och liksom hur de ska söka hur de ska rangordna sina alternativ och sådär. Finns det något särskilt så här generellt som du som studie- och karriärvägledare kan tipsa om när man inte riktigt är 100 % vad man ska söka?

Aisha Ösgen:

Det här är en väldigt vanlig fråga. Det kan vara bra att titta på olika områden att börja i den änden för att se liksom ungefär i vilket område man vill vara. Sen är det många ungdomar som vi möter som känner en väldig stress över att man ska välja rätt. Och det är svårt att veta om man har valt rätt innan man har provat. Det kan vara en fördel kanske att prova att läsa en fristående kurs. Börja med det. Och känna efter och se hur är det att studera på universitetet och utifrån det sedan kanske lägga upp en plan med sina studier. Det behöver inte vara så otroligt allvarligt när man ska söka sin första kurs eller program på universitet, man kan få prova på lite.

Många känner stress också för det här med att man inte riktigt vet vad man själv vill för att man blir så påverkad av föräldrar, omgivningen i stort. Alltså sociala medier, man ska skaffa sig en karriär och liksom. Och där kan det vara bra att komma till oss så kan vi försöka hjälpa till att utreda med Vad är det du vill. Det kan man lätt tappa bort i det här. Sen är det också många som, det kanske gått ett eller två år efter gymnasiet och det är inte så lång tid men ändå känner pressen att nu måste jag bli något och alla mina kompisar pluggar och vad ska jag göra liksom med mitt liv. Och då är det lätt att man kan sugas in i sådant. Så att det hjälper vi gärna till med. Och en till sak, man behöver faktiskt inte börja plugga direkt efter gymnasiet. Det kan vara bra att ta ett år eller två och göra något annat. Plugga utomlands, resa och jobba. Allt är erfarenhet som du sedan har med dig ut i arbetslivet längre fram.

Pgm-ledare:

För att få ett samtal hos Aisha Ösgen och de andra studievägledarna som sitter i studenthuset behöver man inte boka någon tid. De tar emot studenter på alla nivåer, även blivande studenter. En sådan var ju Miriam som vi träffade på Öppet hus. Hon visste inte om hon ville gå en kurs eller ett program.

Vad är skillnaden där och vad skall man tänka på?

Aisha Ösgen:

Man kan välja att antingen läsa fristående kurser och lägga upp och bygga sin egen kandidatexamen eller så väljer man ett program. Det finns fördelar och nackdelar med båda. Det som är viktigt att tänka på är att vissa program där man ska få en yrkeslegitimation går inte att plocka sig till genom fristående kurser, som psykolog till exempel. Där behöver man läsa psykologprogrammet. Man kan inte läsa fristående kurser och bli legitimerad psykolog. Det är första. Sedan finns det många program som är som ett paket av kurser där du faktiskt kan läsa dem som fristående kurser på egen hand. Det går bra. Och sen är det vissa program som har kurser som är vigda bara till programmet. Fördelen med att sätta ihop en egen examen skulle kunna vara att man kan jag få en mer unik utbildning. Men då måste man också söka varje termin. Kan finnas en viss osäkerhet i det. Men det är väldigt många som väljer att göra på det viset. Båda två fungerar och precis som jag sa tidigare så kan det vara en fördel med att börja läsa en kurs för att prova studierna på universitetet.

Trailer:

Bakom bokhyllan allt utom boktips.

Pgm-ledare:

När du är klar med den här masterutbildningen, hur många års studier ligger bakom dig då?

Erik Gunnarsson:

Ja, det tror jag måste vara mellan 6 och 7 års studier.

Och ändå så tänker jag att jag vill nog fortsätta studera. Det är väl det man upptäcker ju längre man pluggar, att jag vill nog allra helst gå vidare och forska eller söka in på någon forskarutbildning. Jag heter Erik Gunnarsson.

Pgm-ledare:

Erik läser just nu det tvärvetenskapliga masterprogrammet i kritiska studier med inriktning mot idéhistoria. Men vägen dit har inte direkt varit spikrak.

Erik Gunnarsson:

Jag har väl alltid läst fristående kurser på grundnivå. Också utspritt under ganska många år där jobbade perioder och så plugga jag och så jobbade jag. Fick jag in en utbytestermi en termin och så men det var inte spikrakt utan. Vilket var skönt för när jag väl valde masterprogram sedan så tyckte jag att jag hade på fötterna med vad jag ville göra. Vilken typ av masterutbildning jag ville gå.

Vad är det för någonting som du har pluggat då innan du började på det här masterprogrammet?

Jag började med att plugga kinesiska och sedan idéhistoria, historia lite genusvetenskap och dokumentärt berättande.

Hur upptäckte du, hur kom du in på just den här masterutbildningen? Hur gick tankarna innan du sökte dig dit?

Jag jobbade något år efter kandidatutbildningen och tänkte väl att jag kanske kommer att hitta masterprogram som jag vill läsa sen. Sedan så kom det här masterprogrammet. Liksom inom humaniora så är det väl annars standard att man läser sitt huvudämne som ett standard masterupplägg men här fanns det ändå liksom någon typ av tvärvetenskaplig ansats som jag tyckte verkade mer spännande. Jag trodde alltid att jag skulle läsa ett program. Jag trodde att jag skulle läsa journalisthögskolan och sen så såg jag att man rekommenderad ofta när man söker in till journalistutbildningar att man har läst liksom lite allmänbildande ämnen och så där innan. Det var väl så jag tänkte. Okej, men då kan jag göra det så, men då kan jag plugga fristående kurser nästan lite grann som en ursäkt för att sedan ska jag ändå läsa ett program. Det varit lite av en slump att det blev fristående ihopplockade kurser till slut. Men jag hade inte velat gå en juristutbildning eller en ekonomutbildning eller någonting och så.

Känner du att du har gjort rätt val liksom?

Ja. Det måste jag nog ändå säga.

Nu är jag fortfarande 26 år så att jag har inte kommit över någon tröskel där jag känner att jag kan inte liksom helt och hållet kan ändra bana. Men det klart, jag kanske en dag kommer känna att det hade varit mycket skönare om man gav sig in på en utbildning där man vet att man kan få en liksom trygg arbetssituation. Men samtidigt, jag vet inte om jag egentligen eftersträvar det heller. Just nu studerar jag mycket för att liksom förstå samhället och orättvisor och liksom vad som är fel på världen. Lite så här, du vet man har en idé om att nu vill jag förkovra mig liksom i syfte att få vara med på något sätt att förändra världen. Hur naivt det än är att se på saker på det sättet. Då är jag väldigt glad för den typen av insikter jag har fått via den utbildningen jag har läst.

Nu när du har pluggat så mycket olika liksom ändå typer av ämnen och kurser och sådär och många år. Finns det någonting som du känner att du hade liksom behövt få mer hjälp med att välja eller liksom att hitta rätt?

Jag liksom kommer från ett hem där det inte finns någon studievana. Så där hade jag inte liksom det försprånget. Och då var det bara liksom att kasta sig in i vad finns det för liksom

ämnen att studera, och jag visste att jag var liksom historiskt intresserad så där eller politiskt intresserad och ville läsa någonting kopplat till samhällsfrågor och så. Så började jag med idéhistoria, sen så liksom trevade det fram lite grann men det var, jag känner inte att jag hade egentligen den typ av stöd som jag kanske idag hade önskat.

Har du tagit hjälp av en studie- eller karriärvägledare?

Nej. Jag hade en bra skolbibliotekarie på gymnasiet som litegrann tipsade om vad det fanns för kurser att läsa på universitetet, då. Så att det är liksom längesen, som bland annat sa att idéhistoria verkar vara ett spännande ämne. Det är lite roligt faktiskt men på universitetet har jag väl kommit i kontakt med studievägledare mest tillsammans med att jag varit utomlands på utbytesstudier.

Pgm-ledare:

Jag är tillbaka i studenthuset hos studie- och yrkesvägledaren Aisha Ösgen.

Och sen om man då står i valet och kvalet och inte vet var man ska börja eller hur man ska börja.

Vad säger du liksom utifrån din yrkesroll. Ska man söka någonting som man vet, ja det här eller som en hyfsat säker på att det här kommer jag få ett jobb av sen när jag gått den här utbildningen eller ska man söka någonting som man själv tycker är superintressant och inte tänka så mycket på arbetslivet som kommer sen?

Aisha Ösgen:

Det är en bra fråga. Jag tycker inte att man ska välja direkt, bara välja ett yrke. Man måste veta, vara intresserad av det i så fall. Så att vi brukar säga att man ska utgå från sig själv och liksom vara lite självreflekterande och vad tycker jag om, vad har jag för intressen, vad har jag för styrkor? Vad är jag mindre bra på?

Sen är det självklart bra att ha lite koll på arbetsmarknaden och sådär. Men måste också komma ihåg att arbetsmarknaden är föränderlig så att det är som man säger är ett bristyrke nu kanske inte är det om fem år.

Både hjärna och hjärta i dina val.

Kan ni även hjälpa till med att, just nu så vet jag att det ser tomt ut bland lärare, det kommer att finnas ett fortsatt behov om fem år eller så där? Eller om man kommer till dig sen, jag vet inte vad jag intresserad av men jag gillar liksom samhällsfrågor. Jag är generellt mycket intresserad saker som sker i samhället men kan inte välja att område. Kan ni kolla arbetsmarknadsmässigt ut så ser det mycket bättre ut att du utbildar dig till jurist i stället för kommunikatör?

Absolut. Ja. Men samtidigt skulle jag då ställa frågan alltså då skulle man kanske utröna lite mer, vad har du för intressen om man tänker samhällsvetenskapligt. Det är ganska brett. Och liksom försöka gå in lite mer på djupet. Sen kan vi titta på arbetsmarknaden också. Självklart.

Det kan ju vara ett avgörande beslut för om man ska bli kommunikatör eller jurist. Men jag skulle ändå utgå från att liksom försöka ta reda på vad är du intresserad utav?

Dels är det ju en utbildning som man ska förhoppningsvis mer än bara ta sig igenom och sen ska man ju ut till arbete. Så det är viktigt att man trivs.

Om man har läst och säg man har plockat ihop lite egna kurser då under flera år och så vet man inte riktigt hur man ska gå vidare, hur man ska liksom ska bli klar och sy ihop sin utbildning. Hur kan en sådan person få hjälp av er eller hur går ni till väga med en sådan person?

Samma sak där. Vi skulle titta mer på djupet. Vad har du för kompetenser? Vad har du lärt dig under din utbildning, både med generella kompetenser som man lär sig oavsett vad man läser på universitetet, t.ex. tänka analytiskt och sådär men också lite mer specifikt? Vad har du lärt dig, vad har du för ämneskunskaper? Det kan vara bra att reflektera kring under hela sin studietid faktiskt. Dels titta på det. Vad har man mer med sig? Många ser inte, att liksom man tänker att det bara hänger på utbildningen men det kan vara många andra saker också. Till exempel om man engagerat sig inom en förening eller man är med i någon idrottsklubb eller vad det nu kan vara. Vi tittar på helheten och det kan då ge en bild av att man dels förstår. Jag kan verkligen de här sakerna. Det här är jag bra på, och det här är jag mindre bra på. Att sedan utifrån det kan man liksom börja utreda, Okej, vad är det för typ av tjänster och det är kanske en person som är väldigt analytisk. Tycker om att hålla på med utredande arbete. Ja, men då kanske man ska jobba på en myndighet, så.

Musik

Reklam det är...

Pgm-ledare:

Men hur gick det då för Elsa som vi träffade i början av programmet?

Elsa Lenz Adolfsson:

Kriminologi det är ju jättecoolt. Brott och straff Men typ juridik och sådant alltså sånt låter intressant. Politik är jätteintressant. Genus, feminist. Ja, jag hörde om en Muminkurs. Det är kanske dags att börja med den. Alltså, det är ett så stort val. Även fast det egentligen inte är det för man kan byta hur lätt som helst men det känns som ett så stort val för att liksom om jag väljer det här så kommer liksom det är mitt öde, typ. Och så tänker jag bara såhär, åh min framtid. Vad ska jag göra? Tänk om jag gör fel även fast det är liksom inte kan gå fel. Nu när vi har pratat om alla de här grejerna som du ändå är intresserad av.

Nu när du kollar i katalogen så är det mycket som du tycker verkar kul och spännande. Hur ska du gå vidare i vad du ska välja helt enkelt?

Alltså jag kanske borde gå till en studievägledare och kolla liksom. Prata lite och säga vad jag är intresserad av. Bäst för mig nog är nog bara göra någon kurs liksom att se vart det leder mig.

Musik

Pgm-ledare:

Det här var det 14:e avsnittet av Stockholms universitetsbiblioteks podd Bakom bokhyllan. Jag heter Julia Milder och jag gör den här podden tillsammans med Urban Göranson och Karl Edqvist.

Har du idéer på teman som vi borde ta upp i podden? Hör av dig! Alla våra avsnitt, låtlistor och kontaktinformation hittar du på vår hemsida [su.se/bakom bokhyllan](http://su.se/bakom_bokhyllan)

Signaturen vi använder i podden är hämtad ur stycket Die Zeit-ung komponerad av tonsättaren Stefan Levin. Och all musik vi använder oss av är licensierad under Creative Commons.

Nästa avsnitt kommer som vanligt ut om två veckor igen. Missa inte det och missa inte heller ansökningsdatumet till höstens utbildningar. Senast den 15 april behöver du registrera dina val på antagning.se Hej då!